

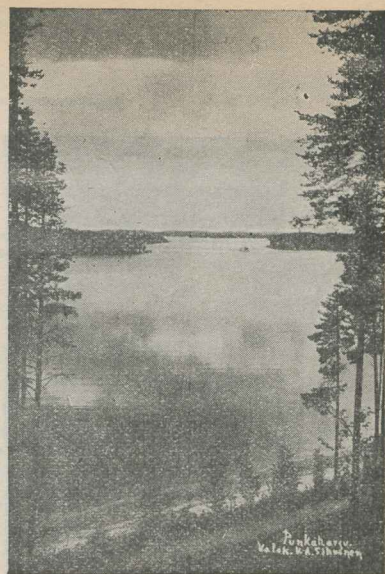
Õpilasteleht

NR. 3.

14. OKTOOBRI 1936

V AASTAK.

HARIDUSNÕUNIK V. VIILUP

PUNKAHARJU

Elagu Eesti, Soome ja Ungari koolinoorsoo hõimusõprus!

Möödunud aasta septembri kuus oli mul hää võimalus tutvuda Soome lastega Soome algkoolides. Elavalt on jäänud meele need väikesed poisid ja tüdrukud, noored sinisilmad! Nende südamlikud ja rõõmsad tervitused meie noorsoole sõnades ja kirja-

des kõlavad veel praegu mu kõrvus.

Ja Soome laste huvi meie päälinna ja kogu meie maa ilu vastu on lugupeetavas kõrguses. Ka käesoleval aastal olen saanud Soome koolidest mitmed pakid kirju meie koolidele edasitoimetamiseks. Soome lapsed neis kirjades igatsusega ootavad aega ning juhust, mil saavad matkata Eestisse, et näha kaunist Tallinna, meie ilusaid mererandu, rikkaid viljavälju jm.

Esitan siin tsitaadi ühest vastsaabunud kirjast:

„Minä asun meren rannala. Katselen usein sinne Eestin puolelle. Joskus kirkkaalla ilmalla kuvittelen näkevänä teidän kauniin pääkaupunkinne, sen kapeat kadut, kauniit puistot ja mitä kaikkea lienen kuvitellutkaan. . .

Minä tunnen yhtä eestiläistä. En muista hänesta muuta kuin että hän on kovin iloinen ja puhelias. Ettekö te eestiläiset olekin kovin iloisia?“

Niisuguseid ja teisi ilusaid mõtteid loeme Soome õpilaste kirjadest. Kas meie õpilased on kirjutanud Soome, kas nad on vastanud neile ilusaile kirjadele? Muidugi on. Olen isiklikult lugenud Soomes olles meie laste kirju, olen lehitsenud meie õpilaste poolt koostatud rohkeid albumeid Soome koolidele.

Võin ütelda, et enamuses nad olid hääd. Paljudki albumid andsid hää ülevaate meie linnadest, maastikust ja meie koolielust-olust. Kirjad olid armsad, Soome lapsi austavad. Kirju lugedes mõtlesin —

koolides ja laste juures ongi meie hõimutöö õige algus.

Austus ning sõprus, mis sünnib lapsepõlves, kestab surmani. Noorsoos hõimlusaate arendamine, koolides hõimukasvatuse jätkamine on suureks toeks ja lisanduseks eesti koolides rahvuslikule ja isamaalisele kasvatusele.

Tänavu 17. ja 18. oktoobril pühitseme kaheksandat hõimupäeva. Hõimupäeva pühitsemine sünnib laiemal alusel, kui seda on ainult Eesti ja Soome koolidevaheline kirjavahetus. Hõimupäev haarab enda alla kõik meie hõimud, ka riiklikult mitte iseisvalt elavad hõimlased. Hõimupäevade pühitsemises on tekkinud traditsioone.

Nende kaunite päevade puhul tahaksin ütelda järgmist:

Mõistete ja mõtete selgitus, mis hõimupäeval hõimuaatest, -tööst ette kantakse, elamused, mis noorsoo hõimuaktustel saavutatakse, need on püsiva tähtsuse ja väärtusega. Hõimutöö ei ole mingi moodne ning mööduv liikumine koolides, vaid oluline, loomulik ning positiivne nähe meie noorsoo kasvatuses.

See liikumine on saanud meie hõimeühendavaks sillaks, millest meil unistati kogu ärkusajal ja missugusele unistusele Soome kirjanik A. Jännes on andnud alljärgneva sõnastuse:

*Võiks hommik veel koita sulle,
mu laste õnnetu hõim!
Veel kadumist karta sul poleks,
veel liituks killuga kild,
kui hõimluse vaimu vaid oleks
ja sünniks ühendav sild!*

Nähtub, et vajame liitumist, ühinemist kultuurilises ja üldse võistluses olemise eest, et tunneksime endid suurema, tähtsama üksusena maailma teiste rahvaste hulgas. Meie mõte, tahe vajab avaldamise ning leviku võimalusi, et mõtleja saaks küpseda ja mõtted sünnitada uusi mõtteid. Hõimlastega koos töötades loome ning teritame oma kultuuri, missugune töö on iga rahvuse, iseseisva riigi püüete pääeesmärgiks. Sest rahva kultuur tähendab oma mõtte-, tahte- ja tundeilma, oma mina maksmapanemist kui mitte kogu maailmas, siis esialgu ühes osas suurest tervikust.

Hõimutöö loomulikke aluseid on palju, kuid jätkub sellestki. Usun, et eelöeldud sõnad elustavad ja ergutavad meie noorsugu sõpruse loomises ning süvendamises Soome ja Ungari koolinoortega.

Elagu Eesti, Soome ja Ungari koolinoorsoo hõimusõprus!

V. Viilup.

Soome keele kursus

Leeni Vesterinen (Ploompuu), suurim hõimutöö organiseerija Soome haridusnõunik A. Salmela kõrval Helsingi „Eesti seltsis“.

Suomalainen — soomlane
suomenkielinen — soomekeelne
lippu — lipp
sininen — sinine
musta — must
valkea — valge
oli — oli
lapsi — laps
laulu — laul
laulaa — laulab
meidän — meie
hymni, ylistyslaulu — hümn
kieli — keel
eestin kieli — eesti keel
eestiläinen — eestlane
paljon — palju
onni — õnn
onnea — õnne

Nädala-uudiseid

Eesti jõud on trump

Palusalu tõestas oma suurust. Laupäeval ja pühapäeval peeti Tallinnas Maneežis suured maadlusvõistlused, millest võttis osa välismaalastena 3-kordne euroopa-meister sakslane Hornfischer, tšehh Herda j. t.

Raskekaalus tuli esikohale K. Palusalu, kes oma olümpia-rivaali võitis häältega 3:0, teiseks tuli üllatuslikult meie Karklin, kes samuti võitis sakslase, kuulus Hornfischer jäi kolmandaks!

Ka tšehh kaotas meie Laanele, kes tuli esikohale, teiseks jäi Herda ja kolmandaks Puusepp.

Väli ei saanud oma vastaselt tasuvõistlust, sest tšehh oli kaalus raskem.

Kirjanik O Lutsul on praegu käsil uue maja ehitamine Tartus Tammeväljal, Riia maantee ääres. Ehitatav hoone tuleb kahekordne puust ehitus ning valmib tuleval aastal. Neil päevil jõuti paaride panemisega lõpule, mille puhul vanik katuseharja püstitati.

25-sendised rahad kaovad käigust. Senised 25 sendised vahetusrahad kaovad käigust 15. oktoobril. 1-kroonised „lalupeorahad“ kaotavad maksvuse tuleva aasta 1 veebruarist.

Poksimeeskond sõitis Saksamaale. Eesti poksimeeskond, 8 võistlejat ja 2 esindajat, alustasid laupäeval kell 3 päeval aurik „Nordlandiga“ võistlusreisi Saksamaale.

„Õpilastele“ kulokala tahab tuttu! Möödunud aastal Tallinna linna IX algkoolile läinud preemia — kuldkala veetis suve kooliõues suures basseinis — nagu „omas kodus.“ Sügise tulekul on kala jäänud unisemaks. Kool kavatab külalise jätta talveks basseini, kuna päriselanikud — kogred sääl juba paar talve veetnud.

UNGARLASI TABAS RASKE KAOTUS PÄÄMINISTER GÖMBÖS'E SURMAGA

Meie sugurahvad

Igatihel on sugulased, keda armastame, kellega läbi käime. Samuti on kogu me rahval sugulasi, hõimrahvaid. Kõik hõimrahvad on arvatud pärit olevat ühisest asupaigast — algkodust, mis asub praegusel Venemaal Volga jõe keskjooksu ja Uurali mägede vahel. Neil oli ühine keel, ühised kombad. Aastasadae jooksul nad rändasid säält mitmesugustel põhjustel välja ja otsisid uued asupaigad. Elades lahus, kaugel üksteisest, muutus ajajooksul ühine keel, muutusid kombad. Siiski teatud hulk ühiseid sõnu ja kombeid on säilinud, mille abil võimaldub teadlastel hõimuküsimust uurida, mille põhjal toome siin kõikide hõimrahvaste nimed ja nende ligikaudse arvu.

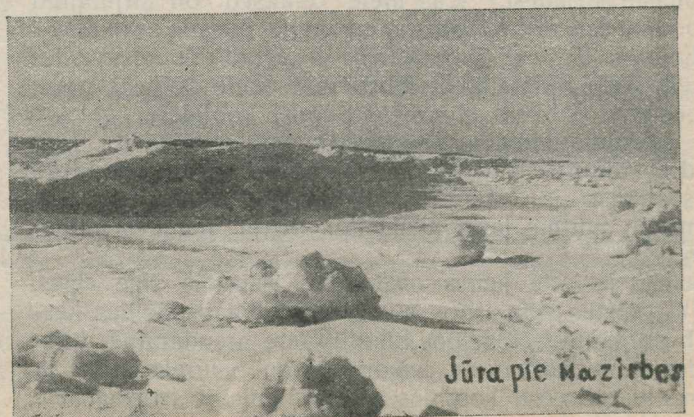
Ligemad sugurahvad:

1. Soome — 3½ miljonit elanikku.
2. Eesti — ligi 1½ milj. „
3. Karjala — 300 000 „
4. Vepsa — 30 000 „
5. Liivi — 1 500 „
6. Vadja — 500 „

Kaugemad sugurahvad:

1. Ungari — 10 miljonit elanikku.
2. Mordva — 1½ milj. „
3. Mari (Tšeremissi) ligi „
1/2 miljonit
4. Votjaki — 1/2 milj. „
5. Komi (Sürja) — 400 000 „
6. Ostjaki — 20 000 „
7. Voguli — 5 000 „
8. Lapi — 30 000 „
9. Samojeedi — 12 000 „

Meie liivi
hõimlaste
rannik talvel

Jüra pie Mazirber

Me oma sulega...

JOHANNES LUIK

Kui saaksin võluda

„Tänane rehendus ei lõpegi,“ sosistasin endale. „Kas teha kõik või jätta tegemata? Teen kõik, on kell palju; jätan tegemata, saan õpetajalt noomida ja võibolla jäetakse veel kinni. Nii istun hilja õhtul, arvutan, arvutan ja arvutan, ei lõpe ega lõpe! Ei aita päämurdmine. Mis teha?“

Korraga lööb mõte — kui õige saaksin võluda! Kerge on ju seda mõtelda, kuid raske teha.

Võluksin endale nähtamatu vaimu appi, kes mulle ütleks ette, ja nii saaksin endale kevadeks rehenduse häa.

Tooksin endale metsast kolm keppi, aga sellest puust, millel pole ühtki oksa. Kust seda aga saada? Metsa, mis minu toa taga kasvab, olen risti-rästi läbi kõndinud. Sääli seda ei ole ja pime on ka.

Lähem voodisse, uni tikub silmle, süda on raske. Oh, kui saaksin võluda!

ALLIKAAR

IGAL KOMBEL OMA KODU

Maarahval on moes igat vastutulist teravitada. Kes seda ei tee, küsitakse kohe: „Kas kellagasiga

nägid?“ Selle teretusokuse järele hindab sind siis vallavanem ja teised külatargad. Isegi koolis tulutati seda meile meele.

Sõitsime kooliga Tartu õppereisile. Tahtsime suurlinnas õige viisakad olla ja igat vastutulist kniksuga tervitada. Seda tegimegi esialgu, kuid varsti olime pigis. Vastutulijaid oli väga palju ja suurem osa ei näinudki meid. Kaasas olev õpetaja sai meist aru ja ütles, et linnas tervitatakse ainult tuttavaid. Koju tagasi jõudes mõtlesin seda peenemat linna kommet ka maale tuua.

Kord poodi minnes tuleb vastu keegi peremees. Mina ei kõssagi.

„Laps, kus tere jäi?“

„Mis?“

„Kus tere jäi?“ käratas ta.

„Oot-oot,“ mõtlesin: „kui maal, siis olgu maa moodi, kui linnas siis linna moodi,“ ja lubasin kõiki valjult karistada, kes mind ei tereta.

K. SILLA

Linoollõige

Sammun, sammun, aga vastu — ei kedagi. Viimaks kostab müdin.

„Mää!“

„Auh, auh!“

„Oot-oot, sa saad.“ — „Auh, auh!“ teretab mind kirikla Reksi.

„Tubli, et oskasid teretada, muidu oleksid saanud!“

„Muu - muu!“ ja „mää - mää!“ teretab mind terve kari. Kõigil on külakomme selge.

„Muu!“

Karistada kedagi ei saa. Päriskäbi hakkab. Viimaks — jänku lippab. Eikihku, ei kahku, just nagu mina varem. Mis muud kui malakaga järele. Jänes lipsti üle kraavi. Mina vupsti — sisse. Jänes kadunud... Mina — mis muud kui märjalt koju.

Ü. Üprus

Majaperemehe

„ornung“

Ükskord elas väga vana majaanik. Ühel ööl kuulis ta, kuidas üürniku pool kakeldi. Sääli elas kingsepp Mats, Peedu poeg, 65 a. vana. Korraga müksas naine Arturile selga ja ütles: „Artur, mine vaata, mis sääli kingsepa pool lahti on!“ Artur vastas: „Äh“, keeras teise külje ning norskas edasi.

Järgmisel hommikul ärgates mõtles Artur järgi ja jõudis otsusele, et ta peab panema viisakuse reeglid oma maja koridori seinale.

Ta kirjutas:

„MEIE MAJA ORNUNG“

- 1) Minu majas ei tohi käia külalisi.
- 2) Tapeedist ei tohi keerata plotsket.
- 3) Und võib näha ainult kella 12—2 öösel.
- 4) Üürniku lapsed peavad päeval nurgas seisma ja öösel magama.
- 5) Koridoris ei või süüa pudenevaid asju, sest siis saab koridor mustaks.
- 6) Raadiot võib mängida lasta, aga nii, et seda ei kuuluks.
- 7) Kui sarnane kord peetakse meie majas, siis üürnikud panevad ise üüri juure.

Majaperemees

A. SAVI.

Kirjavastused

Tõivur. Teie tööd on kõik ühtemoodi. Valiti Taat. Muud käes küll, aga ei...

Ahasveerus. Jumalakojas ootab. Ulvari hukkumine on väga hästi ja küpselt kirjutatud. „Õpilaste“ aga tahab oma lugejatele anda seda, mis elu rikastab, soojendab. Seda Ulvarist meie pere ei suuda veel välja lugeda. Ka on ta pikk. Samal põhjusel juba tuttav Kotkapoeg ja Oölinnud — ei.

V. Nerer. Tasumine on sädelev ja humoorikas — aga mis te perenaisele tegite! Vaim — ka huvitav. Vaatame!

Männimäe

V.

Eestist Ameerika ajalehes

ESIMENE LUMI

Tulid liueldes, tantsides alla — taevas teinud oma süle valla, Talve saadikud lumehelbed need tulid, et katta kõik porised teed, katta röske ja väsinud mulla.

Aeglaselt ja harvalt sadas alul... Siis nagu mingil suureneval valul ruttasid nad maa poole, tuhmunud ilma võtma oma hoole, paitust andma sügishallil salul.

Uue ilme loodusele löid, sügiskurbusest päästsid meid, lastele värvoisid puna palgele, teed sillutasid taadile Talvele — valget lunastust meile töid.

Ameerika suur ajaleht „Chicago Tribune“ avaldas hiljuti Eestit tänavu suvel külastanud John S. Steele'i sulest lehekülje pikkuse artikli Eesti üle, milles see Ameerika ajakirjanik muuseas kirjutab:

„Eesti on maa, kus igamees teeb tööd. Mitte ainult ei ole säält tööpuudust, vaid tuntakse isegi puudust töölistest nii maal kui ka tööstustes. Järelikult on rahva osatüüdjõud suur.

Eesti tõus 1932. a. surutisest praeguse õitsengu ajajärgule on seletatav eestlaste suure töökusega, praktilise mõistuse valitsemisega, kokkuhoiu põhimõtte maksmapanemisega nii era- kui ka riigi ettevõtteis ning valitsuse poolt antava suure ergutusega.“

Edasi puudutab Ameerika ajakirjanik Eesti majanduslikku, sise- ja välispoliitilist olukorda, annab ülevaate Eesti linnadest ja suvituskohadest. Kirjutust illustreerivad riigivanem K. Pätsi ja kaitseväge ülemjuhataja kindral J. Laidoneri pildid, neli Eesti linnade vaadet ja väike kaart Eesti asukohiaga. „U. E.“

Hiinlaste täheteadus

Hiinlaste arvamise järele on taevast suur kuningriik, mis koosneb üksikuist riigest ja maakonnist. Tähekojad, need on riigid, planeetid — valitsejad, üksikud heledamad tähed — ministrid, komeetid — käskjalad, keda valitsejad aegajalt ühte või teise maakonda saadavad teatama oma käskide ja korraldusi.

Joonatan Hingemaa hakkab sportlaseks

EHK LUGU LIHTSAMEELSE SPORDIUENDUSKAVATSUSIST

Kui mina, sündimiselt meesterahvas, kelle nimeks isa järgi Joonatan, kuulsin pühapäeva õhtul suurt lärmi peremehe toast, (nende uute ja kah vanade majade seinad on ju otse häbematuhtakesed) siis sai mu süda nii kurja viha täis, et oleks kolinud kohe tol samal õhtul majast välja. Aga vaat, kuhu sa hing kolid!

Nojah — toda lärmi tegi peremehe raadio — avalik raadiumiõhtu oli Tallinnas ja ära kostis sinder Tartusse Teguri uulitsasse. Aga avaliku õhtu asi — peab kostma. Ja siis ma kuulsingi, kui üks mees ütles, et need põhjamaa mehed on ikka kanged mehed küll, et selle pääle mängime midagi. Ja egas mängimata jäänud — too peremehe elektrikast ajas niisugust jõminat, et tulid kohe voodist üles ja läksin peremehe manu, et no nüüd ma talle ütlen, et kelle õorahu sa kallid härra surgid nõnnamoodi! Peremees tuli sihukese hea näoga vastu, pani pehme sohva pääle istuma, et see muusik on küll ikka hea asi, et istuge ja kuulake kah, härra Hingemaa, et läheb kohe sees tahedamaks. Ma siis kuulasin.

Peremehe asi, ega tohi vastu panna, sihuke kord on meie majas.

Siis üks mees ütles, et temal olla suur üllatus, aga küll lövi räägib kohe. Too lövi rääkis inimese moodi, et eestimaa mehed on kanged, ja et Palusalu (kahe kuldmedaliga ja musta trikooga) on sakslase Kurt Hornfischeri, hulka väiksema mati pääl, kui peab olema seaduse järgi, ära võitnud kolm korda ehk kolm 3:0 null. Minu süda läks kohe rõõmsaks. Peremees ütles, et näe, ikka muusik teeb seest tahedaks! Enne oli nii hirmsasti tohulus nägu. Aga nüüd ei kedagi enam! Mina teda ei kuulanudki, ma vaatasin toda kasti. Säält üteldi veel, et üks väiksem poiss, kah eestlane, võitnud Hornfischeri juba enne kolm

korda ära. Juba laupäeva õhtul võitnud saksa mehe — ja Palusalu sai tast alles pühapäeva hilja öösel jagu.

Sakslane olnud naljakas mees, rääkinud igaühele, et tema olevat hääs vormis. Olgu päälegi hääs vormis, kaotas ikka ja kui kahele kaotad — siis neljandaks jääd! Niisugused on selle mängu seadused.

Ja siis ma hakkasin mõtlema, et mispärast Hornfischer kaotas? Esiteks — me põhjamaa mehed oleme ikka kanged mehed. Ja siis, et ära rikub hea nime kah kaotus. Teevad viimati salmid ümber,

et „Palusalu anna valu!“

asemel „Palusalu sai valu!“

Ja see oleks hirmus lõök minulegi, isa nime järgi Joonatanile. Sest mina olen oma piskes toas tihtipäälle mõtelnud sellest, kuidas minust, Joonatanist, saaks maailmatu kuulus sportlane.

Ja mul on kah oma asjad juba läbi mõeldud puha — ainult julgust oleks vaja olema algust teha.

Peasi sportlase juures on vorm. Kui oled heas vormis, võidavad kõik rivaalid ära. (Nii need treeningud räägivad, naljakad mehed). Minu vorm on natike lohakil praegu: uued püksid kulukuks ära ja uus kõva krae ka, vana on tsipa avara võitu, lakk-kingad teeks ise. Palitu on (omavahel öelda kuube polegi mul, aga seda keegi ei näe), kübar on, kindad on, sokid on — no kõik, mis vormi puutub, et sellest küljest oleks asi jones. Siis tuleks hankida „põlvekaitse“, kaugemaajooksu jaoks, et kui enam ei jõua ja teised mööda litsuvad, siis viskad pikali, nii et komistad — või et keegi pani jala taha — siis korraldajad kannavad su ära ilusti säält.

Amet mul on kah hea, kui peaks tulema mõni „kihvt“ soomlane või nii meie Teguri

uulitsa spordiplatsile, siis ma kohe ütleks, et vaat, kahju küll, aga ametikohuste tõttu ei saa, et „bestellitud paar“ on teha, et ei saa täna võistelda.

Jah — ja nii oleks minu võitmatu tagatudki.

Erialaks mul on kõrgusest hüppamine. Maailmarekord on ameerika käes kaks meetrit kaks ja pool tolli. Mina aga naeran, et kaks ja pool meetrit pole asigi. Korra tulid isegi kuuri katusel alla — oma kolm meetrit on ära, et oleks olnud registreerimisbüroos kinnitatud võistlused, oleks uus maailmarekord ja mina taluperemees. Aga et ei olnud, siis pole midakist.

Kaugemaa jooksus on pikkadel meestel suur võimalus väita, sest pikad jalad võtavad pikad sammud. Mina arvan, et ma olen kaugemaa jooksus liiga pisike ja pean kõrgemale minema. Ja sellepärast ma tahangi, et maratonijooks või veel kaugem joostaks kahekordse omnibusi katusel, et mina küll tahaks säält joosta! Oleks olevat kõrge klassiga jooks! Omnibus jookseks kah oma nelikümmend versta tunnis, ja siis nii selle ajaga jookseks maratoni äragi. Ja siis saaks jälle maailmarekordi vast veel.

„Et tõusku härra Hingemaa kah üles ja mingi oma korterisse, ütleb äkki keegi.

Ja olingi juba külmas koridoris. Oma toaüks oli avari, nii et tuba külm kui hundilaut — kuula veel sporti ja jookse punase omnibusiga.

Jälgige järgmist

„ÕPILASLEHT“

Üllatus kõigile!

siis on lihtsalt imesteldav, milline mõnus koht võib olla suurem osa ajast toiduvõituga veedetaks, kerrakiskikunult õige raskesti magatakse ja ärkvel oli, kuna nad kõvasti magasid. Kui väga tugevalt õiglane, peab juure lisama, et see osaliselt nõnda seeritud inimesele ebaimeeldiv olnud. Olles täiesti ega üldse miski muu, mis oleks harilikule tsiviili- ei niiskus ega vanadus ega vaikus ega hämarus beebit! Neid ei seganud kõige vähemalgi määral olla veel imesteldavam oli — läbi ja läbi kuiva kokkurullunult kaks üsna noort — ja mis võib- vavate üksikute kuuskede juurte vahel olevas augus kuma hakkas — lammasid väikesel maakühmal kas- südant, kus vanadus oli nõnda vana, et juba rois- ometi väline ilme! Sest — keset selle niiskuse oma elu lõpuni mitte ära kuivama. Aga kuis petab peaks üsna täiskasvanuna ilmale tulema ja kuni säärasel kohal oma päevi alata, võiks oletada, et ta toale! Sellest lapsest, kel oleks ettevaatamatust Tuleks arvata, et mitte just sobiv koht laste- valt vana.

Kohutavalt niiske, kohutavalt saladuslik ja kohuta- baile ja küüntele mingit häält. Maailm oli siin juurte kallal elu näris, siis polnud antud tema ham- nad saada tabatud. Ja kui selle niiske vaikumise vat oma kasvu suurimas saladuses, nagu kardaksid sed, vesisaared ja mustad paplid — näisid lõpeta- tihnikuis. Säälikasvavad puud — seedrid, soolehi-

äärmisselt iseäralik. Ta koosnes kõigist võimalikest indiaanlassõnust, milliseid Goshmili veel oma ter- vel eluajal põlnud kuulnud. Kõla oli talle täieli- kult võõras, aga ta ei tundunud üldse mitte eba- meeldiv. Olend, kes võis tekitada sellist kära, oli kindlasti uurimisväär. Nii siis asetus Goshmili Tolmuse tähe vastu oma mugavusearmastusele vastavalt istuma, lastes oma mustad käpad rippuda, kusjuures ta kentsakalt päd kord ühele, kord tei- sele poole liigutas.

Meie keele tõlgitult kõlas „arstim“, mida val- mistas Tolmune Täht, järgmiselt:

„Olen Väike Vend.

Olen kõigi metsaelanike Väike Vend.

Aga olen kõigepäält Kiopo Väike Vend.

Mets on väga suur ja tas on palju elamuid.

Kui ta on küllalt suur minule, siis on ta kül- lalt suur ka sinule.

Kui olen astunud sinu piirkonda, siis pole see veel mingisuguseks vaenu põhjuseks.

Karud on tark rahvas. Nad evivad kanget arstimit.

Viibides puude vahel on nad oma arstimis- südames.

Minu rahvas elab kaugel, kaugel idapool siit, säääl, kus preeriatest tõuseb päike.

Säälsed inimesed omavad arstimit, mida nad valmistavad oma telkides.

Urgmetesa põhjatus niiskes vaikus ei liikunud ühtki häält. Miski ei liigahunud ammusest vih- mavalangust küllastunud ja kõntsaga kaetud raba-

Goshmili, emakarun.

KOLMAS PÄÄTÜKK.

anda kandidid neile.

sääjuures väikestele rebastele ja soovis, et ta võiks mune Täht enesele jänsecsuppi, soi seda ja mõtles Kiopo sellest suurt kára teha. Nõnda keetis Tol- mune Täht nende juure viisid teinud, ei tahnud tal midagi, kuni nad visakalt käitusid. Oli Tol- mune Täht nende juure viisid teinud, ei tahnud hõngu ja õppis sellest palju. Rebaste vastu polnud silkaiust ei jutustanud, haistis see ometi rebase- Kuigi Tolmune Täht Kiopole midagi oma vöör- rebasetarkusele ja kadus häälteult puude alla.

ilmus, järgnes kortus ninaga vari oma parimale hiljem isegi hüiglahundi kaju, jänecs suus, lagedale imestusega, siis ägeda sallimatusega; ja kui pisut vari, millel oli kortus nina, ja haistis tuld alul ja mustade metsade pimeduses tõusis esile tume Kiopo talle toob.

ükssteise vastu hõorus, et võiks küpsetada, mida tas tule, kusjuures ta indiaanlaste viisil kaht keppi nud veel tagasi pöördunud. Tolmune Täht süü- oma omni jõudis. Kiopo, kes oli jahile läinud, pol- Valitses sügav pimedus, kui Tolmune Täht

tema hirm kadus. Siiski ei annud talle rahu tead- mine, et poeg on lagedal, eemal pesa sissekäigust. Tolmuse Tähte ei kahtlustanud ta ju enam, aga instinkt hoiatas teda metskassi eest, kes tõenäoliselt veel ligiduses luuras. Sellepärast, enne kui ta Tol- muse Tähega ligemat tutvust sobitas, haaras ta oma pojalt rasvase väikese turja lahtisest nahast kinni ja kandis tema koopasse tagasi. Õieti oli kass palju kaugemal kui arvas emarebane. Ta küürutas pu- nase seedri oksaharul ja lakkus haavu, mille oli löönud Tolmuse Tähe nuga. Kuna nüüd see uus võimsate küüntega peletis rebaste kaitsjaks oli haka- nud, otsustas ta tulevikus parem sellest kuristikust hoiduda.

Kui Baltuk, ülipaks põldpüü hammaste vahel, oma jahilennult tagasi jõudis, tabas teda ennekuul- matu nähtus. Otse pesa sissekäigu ees istus tema abikaasa, ja selle kõrval üks inimolevus!

Midagi säärast polnud Baltuk, kes ometi elas elu täis üllatusi, kunagi näinud. Bula pidi olema hulluks läinud — täitsa hulluks, ammu enne Meele- tut Kuud, mil hundid ja rebased laulavad. Ja ometi ei jätnud Bula õieti hullumeelse muljet. Ta istus ja silmitses inimlikku olendit sügava meelerahuga, nagu oleks ta seda terve eluaeg tunnud. Üks või kaks sekundit seisis Baltuk üks edejalg kergelt ülal, nagu ei teaks ta täpsalt, mida teha, ja vaatles seda imestavat pilti. Siis pani ta püü rahulikult maha,

rebaselikkuse, mis maailma algusest saadik rebaselik oli olnud. Sellest piinlikust olukorrast pääsmiseks oli vaid üks tee, ja Bula valis selle. Ta läks kuus sammu abikaasale vastu ja puudutas oma ninaga selle oma. Metsaelanikel on nina tähtsaim üksteise mõistmise organ. Et kõrged isiksused, nagu Ameerika Ühendriigi President ja Inglise Kuningas seda kindlat abinõu ei tarvita, see ei muuda asja. Mida Bula oma abikaasale Baltukile sel viisil jutustas, pole teada — igatahes rahustasid tema sõnad Baltukit ja see tuli pikkamisi koopa suu juure. Tolmune Täht ei liigahhitanud. Aga omakorda — nagu Bula juures — avas ta Baltukile oma südame sel ajal kui keha jäi liikumatuks.

Ja kuna õhtupoolik venis ja õhtu sellele tasa haalelül varjulaul järele hiilis, istusid kolm vaiki-des koos ja õppisid üksteist tundma, ilma et oleks midagi kõneldud. Nii on metsaelus kombedeks. Vaigitakse ja hoitakse hing avatud ja õpitakse mõistma üksteist.

Kui lõppeks Baltuk ja tema järel Bula teatavat rahutust osutasid, teadis Tolmune Täht, et oli tulnud aeg lahkuda. Ta ei jätanud hüvasti. See oli tarbetu. Ta tõusis sõnatult ja sammus metsa poole. Mõlemad rebased nuuskisid hoolsasti kohta, kus ta oli istunud, ja kuna Bula poegade juure läks, järgnes Baltuk jälgi mööda.

et end vabastada saagilõhnast ja et võiks tunda võõra haisu. Tihniku varjus kortsutas ta oma ahtakesi ninasõormeid ja nuuskis, ja kortsutas ja kort-sutas ja nuuskis, siiski mingile otsusele tulemata. Ja kogu aja istus Bula rahulikult nagu seen ja näis veel vaid oma uue sõbra jaoks omavat silmi ja kõrvu.

Lõppude lõpuks ei suutnud Baltuk kauem taluda seda teadmatust. Püstiaetud sabaga ja hiilgavate silmadega astus ta ettevaatlikult lagedale.

Oma eluseltsilise ära tunnud, tõusis Bula aeglaselt tasase urisemisega. Aga see urin ei olnud kuidagi moodi viha tunnuseks, see pidi lihtsalt tähendama: „Vaata, meil on võõraid. Palun, käitu mõistlikult.“ Ent nende sõnade taga, kui ta neid oleks avaldanud, peitus teatav rahutus. Üsna tema kõrval istus ju võõras olevus, kelle ta küll sõbrana oli läbi proovinud, aga keda Baltuk veel ei tunnud.

Oli eriliselt raske kõiki õieti ära seletada. Oli ju tõesti ennekuulmatu, et indiaanlaspoiss hää naabrina nende juures ukse ees istub ja tema süda neile vastu hoovab ja end avab, kuigi ta, Bula, seda haista ei saa. Ja ometi polnud see temale alul sugugi mitte tähelepanuväärne, vaid maailmas kõige loomulikumana ilmunud. Aga nüüd tuli Baltuk ja korruga näis kõik jälle väga tähelepanuväärne, sest tema tõi enesega selle kõikide asjade omaette-

Tolmune Täht ei teadnud midagi väikestest silma vastu vana suure musta emakaruga. Leidis ta end, ümber ühe õõnsa puu kõndides, silm et kõndimine talle nii palju lõbu pakkus. Ent äkki vaiba, vaatamata, kuhu ta läheb, ainult sellepärast, mis üle pruuni, vetruva, kuivunud kuusenõeltest meeta, mis piiras soo idapoolset külge. Ta sam-vaheliste ürgasteeni teispool orgu, läks ta läbi kuuse-Ükspäev, kui Tolmune Täht oli jõudnud juure-neile oma sooja maha jätmata.

Õieti mitte, et nende ahi oli jalgutama läinud ilma välja. Juhul, kui beebid ärkasid, ei taibanud nad Ahi küdes küll alati, aga ta läks mõnikord nud kunagi ja ahi ei jätunud ilagi.

Ja lehistes rebis, nii et need raksusid, varti ei sulgu-nende ahi. Ja kuigi pöörane torm paplites oigas stoonist. Puu oli nende vihnavari ja ema keha Beebid lehistesoo ei teadnud midagi tsivilisat-saal, kus pilvelõhkujad tähtedeni ulatuvad.

täiskasvanud üksteisele vastastikkü külge poogivad polnud neil kunagi muret; mure on haigus, mille kõhtu ja imesid ja imesid ja imesid. Ja kindlasti toetasid oma väikesed esikäpad tugevasti vastu ema kult lamasad nad oma ärkelolu tundidel küljel, Beebid tõepoolest harva asetused püsti. Harli-vaevata.

väärt maha istuda ja oma pääd igasugnu muredega olla see niiske vana maa; ja oleks ka tõesti naeru-

lehistesoo ja ka mitte seda, et see suur must karu-mühakas oli karupoegade õnnestav küttekolle, kes praegu jalutuskäigul viibis. Aga ta teadis, et karu, kui see just otse karu on, võib olla äärmiselt kar-detav loom, kui talle miski vastuoksa tundub. Ja samuti teadis ta, et kõigist metsloomadest on karu inimesele kõige enam sarnane, igakord valmis kõige ootamatumaid asju ette võtma.

Goshmili kõõritas täis sallimatust oma väikeste torkavate silmadega Tolmusele Tähele. Tal pol-nud kuidagi moodi mõttes kannatada ümberlonki-vat rahvast lehistesoo ümbruses, kas oli sel sääl mingit tegemist või mitte. Milliste olendite liiki see uus loom kuulus, ei suutnud ta täpsalt määrata. Et ta tagajalgadel käis, sellepöolest sarnanes ta karuga, aga väljaarvatud lagipää, puudus tal täiesti karvkate.

Tolmune Täht mäletas Suurelt Üksiklaselt kord raasukese indiaanlastarkust kuulnud olevat: „Karu jätab su rahule, kui sa tema rahule jätab.“ Ja juhuks, kui kohatakse karu, kes ei taha rahule jäetud saada, oli teine juhised: „On karu vihane, siis valmistada arstimit oma suuga.“

Kuigi Tolmune Täht teadis, et ta polnud midagi teinud Goshmili ärritamiseks, oli ta ometi küllalt tark tema silmade sädelusest taipama, et sel tun-dus ebamugav.

„Arstim“, mida ta valmistas oma suuga, oli

Euroopa ahi – Golfstrom

Jõgi ilma lähteta, suudmeta ja kallasteta

Jõgi keset merd annab niisama palju sooja kui 117 000 vagunitäit kivisütt.

Kõneldes „Golfstromist“ paljud meist teavad, et on tegemist sooja merehoovusega, mis tuleb Ameerika rannikmailt üle Atlandi ookeani Euroopa rannikuteni.

Kuid milline õieti on see „hoovus“, kuidas ta tekib, liigub ja mõjutab meie põhjamaade karmi kliimat?

Jälgides merehoovuse teid vanul kaartidel võime sääl tähele panna teravapiirilisel eraldatud „jõgesid“, mis läbivad ookeane. Ja nii mõnigi muigab tolle „halli“ aja mõttekujutluse ekslikkuse üle.

Kuid muiata pole sääl siiski midagi. Viimase aja uurimused merehoovustest aina õigustavad neid pidama tõsisteks jõgedeks.

Kuidas on võimalik, et jõgi läbib laia veevälja, ilma et tal oleks süngi ja kaldaid?

Et hoovused üldse tekivad ja veemassid teatud kindlas suunas hakkavad liikuma, on tingitud väga mitmest asjaolust. Veed peavad liikuma hakkama maakeras tiirlemise, tuulte ja temperatuuri vahede ning mitmesuguste teiste füüsikaseaduste mõjul. Kogunenud ja tugevasti soojendatud veemassid, vahetades kohta külmade veehulkadega, hakkavad liikuma teatud pinget tekitades, mille tõttu nad peavad läbi tungima seisvatest veehulkadest, ja nii sünnivadki jõed ookeanides.

Üks selliseid jõgesid on ka Golfihoovus, (üld. tarv. Golfstrom) mis saab oma nime ja alguse Mehhiko lahest (Golf-laht).

Ekvaatori all liikuma hakanud veehulgad tungivad Kariibi mere kaudu Mehhiko lahte. Nende survest tingituna tungivad Floriida väina kaudu välja soojad veemassid. Siin on Golfstromi läte. Põrkudes vastu Bahama saarestikku, suunduvad need liikuvad veed piki Ameerika kagurannikut kirdesse. Kaugenevad kordkorralt Ameerikast ja jõuavad Euroopa rannikuteni, kust tungivad üles põhja ja hääbuvad Põhja-Jäämere külmades voogudes.

Golfi-hoovuse vesi on selgesti eraldatav ümbritsevast „seisvast“ veest.

Esmalt on meie „jõe“ vee temperatuur märksa erinev „kalda“ temperatuurist. Nagu ühe hoovust põiki läbiva laeva mõõtmistulemused näitavad, oli laevapäras vee soojus 12° laevaninas samal ajal aga 20. Hoovuses eneses on vee-soojus kuni 26°.

Juba eemalt märkab seda „kallast“ ka silm, sest soojad soolarikad sinivärvilised Golfihoovuse veed eralduvad selgesti soolavaeseist külmadest rohekavärvilistest Atlandi vetest. Samuti näitavad hoovuse kohal hõljuvad udulademed meile „kalda“ piirjooni.

Kuid ka elu selles jões erineb tunduvalt. Sääl leidub lähistroopiliste vete veeloomakesi, kes enesetega kaasa meelitavad ka erisuguseid kalaliike.

Juba 18. sajandi vaalakütid tegid kindlaks, et Golfi hoovusesse ega sellest lõuna poole vaalad ei tungi, kuna soe vesi neile ei meeldi. —

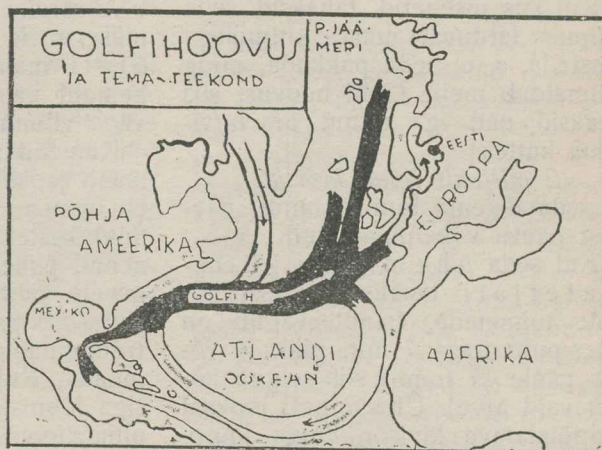
Kui suur on õieti Golfihoovuse jõesäng?

Sellele küsimusele on raske täpset vastust anda. Umbkaudsete arvutuste kaudu on leitud, et Mehhiko lahest läbi Floriida väina tuleb Atlandi ookeani 24 miljonit kantmeetrit vett ühes sekundis. Samas piirkonnas on ta umbes 80 km lai ja 200—600 mtr sügav. Üldiselt võiks aga tema laiust mõõta sadade kilomeetritega ja sügavuski küünib kuni 2,5 kilomeetriteni.

Mis puutub Golfi hoovuse pikkusesse, siis siingi pole tal mandri-jõgede seas võistlejat, kuna ta läbib oma teadaoleval teekonnal ligi 10 000 km.

Selle suurusest piltlikku kujutlust otsides võiksime katsuda liita kõikide mandri jõgede ja jõekeste veed, ja siiski need ei annaks meile Golfihoovust.

Nagu tõsine jõgi kunagi, omab Golfi hoovus ka vee liikumise kiiruse, mis kõige suurem on Floriida väinas, s. o. umbes 10 km tunnis.

Keskjooksul on see langenud 2—3 km päale ja Iirimaa läänerannikul liigub ta edasi 1 km tunnikiirusega. Nii näeme siin tee pikkuse kasvamisega kiiruse vähenemist, vist ainuke tunnus, mis jõe pole iseloomulik.

Nagu jõgedel on lisajõed ehk harud, nii on seda ookeani jõel, ainult selle vahega, et hoovuse lisaharud viivad, jõe lisajõed aga toovad vett juure. —

Kus peatuvad Golfi hoovuse viimased vood?

See on tänini vaieldav. Üldiselt aga peetakse teda „surnuks“ P.-Jäämeres Novaja Semlja saare juures.

Mandri suuremad jõed on mittemi mõjustanud rahvaste saatust, neid liitnud ja lahutanud, maad viljakandvaks teinud, kaubandust arendanud, rahvaste eluvõimalusi tõstnud ja kultuuride tekkimises kaasa aidanud.

Kõik see jääb varju Golfi hoovuse teenete kõrval.

Golfi hoovust peetakse Euroopa põhjamaade soojavee keskkütteks. Kuna lõunamaad ei oska hinnata soojust ega selle väärtust, tunnevad selle tähtsust põhjamaade rahvad seda enam.

Milline oleks elu Põhja-Euroopas, kui poleks Golfi hoovuse soojendavat mõju?

Sellele on katsunud vastata mitmed kirjanikud oma fantastilistes romaanides, pannes Euroopa vaenlasi Golfi hoovust tema senisest „sängist“ välja juhtima.

(Järg lhk 8.)

(Algas lk. 7)

Golfi hoovuse kõrvalejuhtimisel muutub maakaart.

Paljud Euroopa riigid kuuluksid väljasuremisele, kuna nad oleksid asetatud kliimasse, mida leiame Labradori poolsaarel ja Beringi mereäärseil mail, s. o. sama laiuskraadilistel maa-aladel. —

Kui siis insenerid tahaksid seda külmas tarduvat maad kütmisega elustada, s. o. seda pakkuda, mida võimaldab meile Golfi hoovus, siis peaksid nad iga minut ära tarvitava kütteks

2 miljonit tonni kivisütt

ja seda tegema tunnist tundi, päevast päeva vahetpidamatult.

Kui seda ühe minuti küttematerjali tahaks raudteel kohale toimetada, (raudteevagun on ühes puhvritega 7 mtr. pikk ja võtab pääle 17 tonni), siis selgub kohutavaid arve! Ühe minuti jooksul ärapõletatava kivisöe hulga juureveoks läheks tarvis 117 000 vagunit.

Arvust saame kujutluse, kui moodustaksime neist vaguneist rongi, siis oleks see umbes 825 km pikk. Oletades, et Tallinnas on söe mahalaadimine, siis ühes minutis tühjendamist ootavad vagunid oleksid neljalt realt mahutatud Tallinna Tartu vahelisele raudteele.

III. Akvarellmaal

Akvarelle ehk vesivärve tarvitateks meil ka koolides, olgugi et õieti maalida akvarelliga on raskemaid maalitehnikaid ja nõuab väga vilunud meistrit.

Kunstnikud teevad nii: akvarellmaali jaoks määratud eripaber, nn. eht vatman (mis on üleni krobeline) kastetakse märjaks. Nii liigunenud paber liimitakse servipidi tugevale puuraamile (või ka lauale). Kuivades paber tõmbub pingule kui trumminahk, aina kõliseb, kui koputada. Kui maalitav ese on pliiatsiga joonistatud paberile, siis see pliiatsijoonis pestakse õige õrnaks, et ta värve ei määraks. Jälle kuivannult algab maalimine. Kunstnikele määratud värvid on tehtud väga häast materjalist, väga peeneks hõõrutud pulbrist ja üsna vähese liimilusega, nii et nad kergelt sulavad. Et nad selletõttu on hõlpsad purunema, siis nad asuvad (vabrikus pandult) portselan-kausikestes. Tööriist

on väga suur, aga terava otsaga, väga pehme karvapintsel. Töötamise viise on mitmesuguseid. Tavaliselt tehakse algust kõige heledamate (nõrgemate värviplekkidega) ja lõpetatakse tumedaimaga, vahel aga pannakse aigul tumedad plekid ja hiljem „pestakse“ need õredamaks, kus vaja. Eeskujulikuks loetakse „vesist“ maali, kus ka tumedama värvi alt paberi toim läbi paistaks.

Eesti praegusaja parimaid akvarelliste on naiskunstnikud: Lydia Mey, Natalie Mey ja Anna Triik-Põllusaar. A. P.

Akki „Sulisev Vesi“ hüüdis: „M... mul v... vaja välja mi-minna!“

Ohkas ning läks näost kriitvalgeks.

Kuid „Punane Madu“ tõukas ta oma kohale tagasi.

„Indiaanlane, kes sel ajal läheb välja, kui sõjanõukogu peab koosolekut, on määrija! Ja „Sulisev Vesi“ võib suliseda alles pärast seda, kui koosolek on läbi. Üldse peab teda arst enne veel läbi vaatama!“

„Surmav Mürk“ sulges kätega nina ja ütles:

„Mina pole titekarjane!“

„Ja mina ei taha enam teiega mängida,“ hüüdsin, „sest see pole sugugi mingi saak, vaid röövimine!“

Siis astus välja Kaminius:

„Kullisilm“ karjatab lapsi: Knopp ja mina kohtasime ta lapsevankriga!“

„Millise vankriga?“ küsis Heini. Mõlemad verevennad vadistasid:

„Itaalia kassi vankriga. Ta on „Kullisilma“ mõrsja. Ta veab tema vankrit.“

Ja kõik naersid endid pikali.

Olin punane vihast, kuid mu rusikad libisesid mööda keha alla.

Kätega oleksin võinud nad hävitada, kuid mu silmad reetsid mu häbi.

„Tal on larhv nagu hollandi juust!“ hüüdis Zappe.

Kuid „Punane Madu“ tegi enese jälle kole tähtsaks, istudes juhi aukohal, ja vadistas just nagu indiaani keeli:

„„Kullisilm on reetja! Temal ei ole enam ruumi oma punaste vendade keskel! Jätku ta maha

Järg lk. 9.

CARL DANZ

ÕPILASPÄEVIK

PUNANAHAD

Sel ajal Kaminius ja Knopp kargasid nurga takka välja ning lüüsid minut mööda.

„Politsei ajab meid taga!“ hüüdsid nad ja kerisid kange valuga parkali-töökoja varemete poole.

Viimaks Terese tuli tagasi.

„Me sõidame, Peeter! Homme või ülehommene öösi. Oota, kuni ma kutsun sind läbi võtmeaugu!“

Mina tormasin siis tuulispäana teistele järele.

Säält kuuldus metsikuid hüüatusi.

„Oota,“ mõtlesin ma, „enne tarvis teada saada, mis sääal lahti on.“

Kes teab, ehk on mind juba titekarjaseks kirjutatud...

Nad läksid telki ja mina piilus riide ääre vahelt.

Nende sõjasaagiks oli: keeks, pudel õlut, sulenoad ja pakk paberosse.

„Saak kuulub juhile,“ ütles „Punane Madu“ ja võttis kõik

endale. „Nüüd teeme sõjanõukogu, kuidas seda kõike jagada.“

„Vargad!“ hüüdsin ma ja olin kui välk nende keskel.

Kõik ehmusid kangeks, kuid Heini hüüdis:

„Sõjanõukogu on koos ja kõik peavad vait olema!“

Ja võttis pitsi, pistis paberossi otsa, süütas ja suitsetas. Ega kõhatanudki sellejuures!

Siis sai „Sulisev Vesi“ rahu piibu.

„Ma'i oska suss-suss-suitsetada, mi-mind ajab o... oksele!“

„Närts!“ ütles „Punane Madu“ ja torkas talle suitsu suhu.

Järjekord oli meie käes.

„Sõjakirves on maetud,“ ütles suguharu vanem. „Sellepärast et politseipärdikutel on tulirelvad ja neil on hulk kindlustusi. Ja nende jõud ületavad meie omad. Kuid sõjasaak on meie.“

Ja ta avas õllepudeli, kummutas suule ning kallask „Sulisevale Veele“ mõne lonksu suhu.“

„See kõik on röövitud,“ mõtlesin, kuid mul polnud luba midagi ütelda.

indiaanlaste telk ja mingi politseikoerte juure!"

Läksin välja ega teadnud, mis teha: kas nutta või purustada telk nende päkohal.

Oma relvad viskasin väljale maha.

Kui ma aitasin Tereset, kas oli see siis alatu? Kuid varastada paberosse, õlut ja keeksi*) — kas see pole alatus? Niisukeste indiaani-mängude eest ma tänan!

„Punanaha-mäng — see on kõige kihvtim mäng,“ ütles Heini. Kuid ise pani plehku ühes oma verevendadega. Keegi ei lasknud end politsei poolt skalpeerida.

Mind panid nad üksi piinapingile.

Kuid „Kotkasilm“ vaikis, kui nad võtsid ta pääst skalbi. „Kotkasilm“ oli tõsine indiaanlane.

*) keeks on inglise biskviit.

Kostilapsed

Tütarlaste toas akna all küürustas alusriiete väel Pille ja nühkis meeleheitlikult üht tumedat riidetükki. Ta ei kuulnud pr. Mändi lähenemist. Alles tulija häält kuuldus võpatas ta. Fisarsilmil vastas kostiema küsivale pilgule: „Otsas on mu koolikleit! See oli mu esimene uus kleit. Ema käskis seda hästi hoida — ja nüüd — —“ Nutt takistas Pillet pikemalt selgitamast, kuidas ta pääle vihmahoo lõppu suure kiiruga oli koju rutanud, kuidas ta libisenud, kukkunud ja oma uue kleidi esimese laiu poriga määrinud. „Hm! paha lugu, aga küllap leiame abi,“ sõnas rahustavalt proua Mänd. „Nüüd aga tõmba ruttu selga kodune kleit ja sööma!“

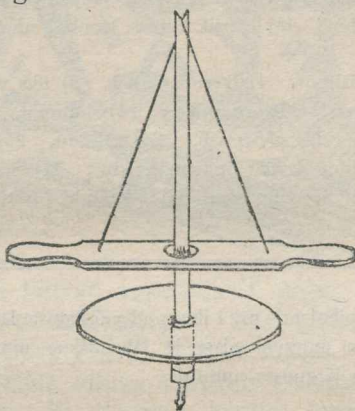
„Jah, aga,“ pöikles Pille, „ema ütles, et kohe...“

„Tule juba!“ kiirustas kostiema, avitades tüdrukut riietuda. „Sinu emal on õigus, et iga plekki peab riidest kõrvaldama otsekohe, muidu on pärast raske sellest jagu saada, ainult poriplekk villases riides on erand, selle peame laskma ilusasti ära kuivada ja alles siis harjame kuivanud pori kerge vaevaga riide küljest ära; märga poriplekki harjates aga hõõrume mullakübemed kõvasti riidekiudude vahele, kust nad enam naljalt ei eemaldu.“ Viimaseid sõnu rääkis pr. Mänd juba söögitoas ja lisas: „Seda pange tähele kõik, nii tüdrukud kui poisid, sest praegusel ajal ei pääse teist keegi poripritsmetest.“

H. PUHK

Valmistame tondivoki

Lõikame noaga 40–50 cm pikkuse puust varda. Varda alumine osa olgu 6–7 cm pikkuselt läbimõõdus jämedam kui ülejäänud varda osa. Siis teeme puust või kolmekordsest vineerist ketta, läbimõõduga umbes 14–15 cm. Ketta aset võib täita ka 14–15 cm pikkune lauake. Puurime ketta või lauakese keskele augu, nii et sellesse võiks pista varda peenema otsa, ja ajame selle sisse kuni jämedama kohani vardal. Varras ei tohi käia kettas ringi. Kui juhtubki, et auk on veidi suur, siis tuleb kinnitada kettas vardale paari naelakesega.

Kui lõuna oli söödud, käskis pr. Mänd lauasolijaid veel jääda kohale. Pikk aknale, mille taga pladises tihedat sügisvihma, tegi ka pallimängu pärast kibelevale Kaarlile kergemaks alistumise sellele korraldusele.

„Ma tahaksin nüüd, kus kõik olete koos, juhtida teie tähelepanu sellele, et te paremini hoolt kannaksite oma talviste koolirõivaste eest, mis teil, kooliaasta algul, kõigil veel on puhtad ja korralikud. Kuid ma näeksin meeleldi, et minu tüdrukutel ja poistel nad sellistena püsiksid kevadeni. Selleks on vaja pääle hää tahtmise ja püüdmise veel mõningad teadmised. Villane talveriietus nõuab palju hoolika-

Veronika

Palmõli

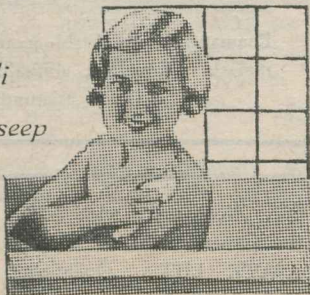
Saunaseep

on.

parim

sauna-

seep!

V. Siis teeme puust käepideme, mille pikkus umbes 32 cm. Käepideme keskkohta puurime augu, nii et varda peenem osa vabalt sisse mahub. Nüüd puurime käepideme keskkohtast umbes 7–8 cm ots'e poole väikesed augud, nii et saaks neist nõõri läbi pista. Üks nõõri ots pistetakse ühest, teine teisest august läbi ja tehakse sõlmed ette, et nõõr välja ei tuleks. Võib siduda nõõri otsad tähendatud kohtades ka lihtsalt ümber käepideme puu. Varda kitsamasse ossa tehakse nõõri jaoks õnarus, kuna alumisse jämedamasse otsa lüüakse laiaks lõõdud otsaga nael. Aparaat tuleb kokku seada nii, nagu joonisel näidatud. Kui nüüd keerutame nõõri käepideme abil ümber varda, siis vajutame käepideme alla. Jõudnud alla, tungib käepideme ise jälle ülespoole. Kui käepideme on jõudnud üles, vajutame selle jälle alla ja nii teeme korduvalt. Meie masin hakkab siis tiirlema kord ühes, kord teises suunas, nii et võime seda tarvitada isegi puurmasinana. Heino Puhk,

Sulustvere algk., Põltsamaal.

mat käitumist kui õhukesed, kergetipestavad riidetükid. Villaste riiete pesemine on tülikas, seepärast tehakse seda harva või katsetakse hoopis pesemata tulla toime. Ja see on võimalik, kui küllaldaselt kantakse hoolt selle eest, et nad ei määrduks. Iga päev koolist tulles vahetate oma uued koolirõivad koduste pestavate või vanemate rõivaste vastu. Aga sellest üksi on vähe. On endastmõistetav, et iga riide'e sattunud plekk tuleb otsekohe puhastada, samuti kõik rebenenud ja kulunud kohad kohe nõeluda ja paigata, kuid ka sel korral, kui pole juhtunud mingit äpardust, vajavad meie riided tähelepanu ja hoolikat käitumist.“

Raske ohe tõusis Maie südamest, mõeldes, kui palju muret toob kaasa igal sügisel algav kooliaasta. Rääkimata õppimisvaevast, vaja hoolitseda oma ülespidamise, oma raamatute, oma saabaste ja nüüd veel riiete eest. Mis oli viga suvel elada! Maie teadis, et ta pole just korralikkude killast. Tänapäev polnud ta riputanud oma kleiti riidepuule, nagu on käskinud pr. Mänd — mine tea, kas ta jäigi püsima tooli õrrele, kuhu Maie ta rutuga tagasikätt oli visanud, või on koguni tooli taha maha libisenud! See mõte otse torkas Maie, kui pr. Mänd käskis kõigil tuua oma koolirõivad ja näidata, millises korras nad on.

(Järgneb.)

9. Ristsõnad

1		2		3		4		5		6		7
	8		9		10		11		12			
13	14		15		16		17		18			
	19		20		21		22		23		24	
25		26		27		28		29		30		
31		32		33		34		35		36		
	37		38		39		40		41			
42		43		44		45		46		47		
48		49		50		51		52		53		

Paremale: 1) on igal inimesel, 3) õppeasutus, 5) võõramaine loom, 8) õigesti, sirgesti, 10) naisterahvas, 12) magamiskoht, 14) meesnimi, 15) „... Muusika“ — radioärid Tartus, Tallinnas ja mujal, 17) mitte uus, 19) eesti kirjanik, 21) spordipüüsi tüüp, 23) naisnimi, 26) kõide, osa, 28) igapäevane, 30) ehitusmaterjal, 32) Doonau harujõgi Saksas, 34) põllutööriist, 36)

soome tuntud kümnevõistleja Järvineni eesnimi, 38) abinõu puu- või rauatööl, 40) saksa keele artikkel, 42) mitte vana, 43) leia! 44) seda on vihm, 45) osariik Saksas (tuntud nimi ka ajaloost), 46) narr, 47) kena.

Alla: 1) planeet, 2) vene kaaluühik, 3) küsimus, 4) keemiatööstus, 5) üks vanemaist, 6) suur tuba, 7) lepamets, 9) eostaim metsas, 11) ruumikas, 14) huumor, 16) väide, juhtlause, 18) noorik, 20) plekk, värvn koht, 22) põõsa vili, 24) tühijutt, 25) pidulik koosviibimine, 27) on õmblejale tarvilik, 29) piduülikond; õukonnatoredus, 31) metall, 33) õhusõiduselts Euroopas; ka kompeviksort, 35) 35) ilmakaar, 37) kahjulik putukas, 39) üks vanemaist, 41) mitte taga.

10. Nimekaart

PAATJÕE

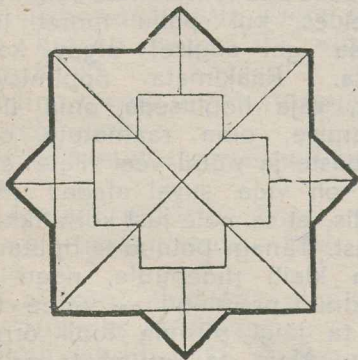
Sellenimelised isikud elavad üsna minu läheduses. Kui aga paigutame tähed ümber, saame mehe elukutse. Kui paigutust veidi muuta, saame aga naise ameti. Nende elukutsed pole aga sarnased. Millised nad on?

11. „Raatus“ lööb.

Sageli on õpilased kuulnud sellesarnaseid ütlushi. Nüüd aga ütlege, mitu pauku lööb siis „raatus“ ühe ööba (= ööpäeva) jooksul!

12. Kujundmõistus

Juuresolevast kujundist, mis jagatud joon- tega 20 osaks, seada kokku korrapärase rist!

„Õpilasleht“ nr. 1 ilmunud mõistatuste lahendused, auhinnaasajate ja lahendajate nimistu ilmub järgmises numbris.

Tänased auhinnad

vähemalt 3 mõistatuse õietilahendajale.

1. TASKULAMP, sügise pimeduse peletamiseks.
2. KOMPLEKT EESTI VAATEID.
3. Jack Londoni jutt: ESIMESE JARGU MADRUS.

Lahendused

ära saata hiljemalt 24. oktoobriks s. a. „Õpilasleht“ toimetusse, Tartus Võidu 10. Kaasa lisada ka leheke, kus on märgitud, mis lahendajale kõige rohkem selles numbris meeldis ja miks. Kupong kaasa!

Hammas hamba vastu

Saksa kirjanik Viktor Scheffeli, kes on muuseas meile tuntud üliõpilaslaulu „Gaudeamus“ looja, sõber sõitis Itaaliasse. Scheffel ei saanud temaga ühes sõita, sest tal oli palju kohustusi kodumaal.

Kaua ei olnud sõbrast enam midagi kuulda. Alles kuude pärast sai Scheffel Napolist kaardi, mis oli margita. See oli sõbralt. Ohatas maksis Scheffel trahvi. See o'i lihtne piltpostkaart, mille ühel küljel oli suitsev Veesuuv ja teisel rabav uudis: „Mul läheb hästi!“

Mõni aeg päale seda sai sõber Napolis postikäsu suure ja raske paki kohta.

„Pidage! Esmaltsaatekulu, härra!“ seletas ametnik kui pakisaaja tahtis selle juure tormata. Kulu oli väga suur. Ka selle tasus sõber raske südamega. Teda piinas teadmatus, mida sisaldab pakk.

Esimene kate kõrvaldati, teine tuli nähtavale, siis kolmas — mis oli see kallis asi, mida nii ettevaatlikult oli pakitud? Lõpuks, kui pakiomanik seisis põlvini pakkimis-paberis, tuli pakisisu nähtavale: tavaline raudkivi ja kiri: „See kivi langes mu südamele, kui kuulsin, et sul läheb hästi. Parimate tervitustega sinu Viktor.“

Ainuke.

Külaline: „Karistage õmeti oma poissi, kui ta niisugune võrukael on...“

Isa: „Jah, teeksin seda meeleldi... Aga ta on ainuke, kes meie raadioaparaati mõistab käsitleda...“

Õpilasleht **3**
kupong nr.

KOOLID, KOOLIKOOPERATIIVID JA ÕPILASED!

Raamatuköitmis-, karbi- ja trükiteid laske teha 1921. aastal asutatud

O.-ü. „Võime“

Raamatuköitmis-, karbi- ja trükiteid Tallinnas, Estonia puistee 17 (Gorbatschevi majas). Kõnetraat 455-58. Suuremate tellimiste puhul koolidele hinnalaendus. Kiire ja asjatundlik tellimiste täitmine. Odavad hinnad.

TOIMETUS JA TALITUS: Tartus, Võidu 10. Õ/k. „Koolivara“, telef. 8-29. TALLINNA ABITALITUS: „Kooli-Kooperatiiv“ S.-Karja 19 telef. 456-32. Posti jooksev arve nr. 2188. Vastutav toimetaja: M. NURMIK. Tegevtoimetaja ja talitusjuht: E. TÕNISMÄE. Toim. sekr.: ED. TASA. Väljaandja: TARTUMAA ÕPETAJATE LIIT. „Õpilasleht“ ilmub üks kord nädalas. Tellimishind postiga: aastakäik (30 nr.) — kr. 1.50; poolaastakäik (15 nr.) — kr. 0.75; (10 nr.) — kr. 0.50; (5 nr.) — kr. 0.25. Kuulutuste hind: Kuulutusküljel — 5 s. mm., tekstis — 10 s. mm., lehe ees ja tekstis teksti kirjaga 15 s. mm. Trükikoda „Kiirtrükk“, Peeter Põllu 9, Tartus, 1936.